AfrykAnka
PHOTOS STORIES

Perlica
piękna, święta, zabiegana

Ten ptak jest jednym z popularniejszych motywów zdobniczych w Afryce. Nic dziwnego, bo perlica to piękny ptak!

Siostra Argonauty czy kura z Gwinei?
Łacińska nazwa perlic to *numida meleagris*. Numidia była dawnym państwa Berberów w północnej Afryce rozciągającym się od Oranu (Algieria) do Kartaginy (Tunezja). A skąd w nazwie *meleagris*? Otóż W mitologii greckiej Meleagridy (Μελεαγρίδες) były córkami Alteji i króla Ojneusa i siostrami Meleagera (jednego z Argonautów).

Po śmierci brata siostry pogrążyły się w rozpaczy, aż w końcu Artemida ulitowała się nad nimi zmieniając je w perliczki i przenosząc na wyspę Leros. Konsekwencją tego mitu było przekonanie (popularyzowane m.in. przez Sofoklesa), że bursztyn był... łzami perlic!

W Polsce znane są jako perlice (perliczki), po angielsku to *guinea fowl.* W dosłownym tłumaczeniu to *ptactwo z Gwinei*. Cóż, nie pierwszy to raz w historii, gdy odkrywcy nadawali gatunkowi nazwę od miejsca, w którym został znaleziony. Dlatego w angielskim chińska porcelana bywa nazywana po prostu *china*, zaś perlice nazwano gwinejskimi ptakami, bo odnaleziono je na zachodnim wybrzeżu Afryki. Z czasem introdukowano je także w obu Amerykach.

Dziś w całej Afryce perlice łażą sobie po miejskich parkach i po parkach narodowych. Wstają o świcie, po czym zaczynają wędrówkę w poszukiwaniu jedzenia. Są przy tym niezmordowane - potrafią przejść pięć (a rekordzistki nawet dziesięć!) kilometrów dziennie.

Najpopularniejszym gatunkiem jest perlica zwyczajna - po angielsku *helmeted guinea fowl* co można by przetłumaczyć jako perlica hełmiasta, co nawiązuje do fantazyjnego czubka na głowie. Za to perlica sępia ma bardzo nienachalną urodę przypominającą sępa, co usprawiedliwia jej nazwę! Ale pióra ma też przepiękne!

Ptak pracowity
Patrząc jak perlica niezmordowanie wędruje łatwo zrozumieć, czemu ten ptak był uważany przez Afrykanów za symbol wysiłku wobec wyzwań codzienności. Wśród ludu Zulu perlica jest nazywana *inpangela*, czyli „ta, która się spieszy" i jest symbolem pracowitości. W języku Setswana (ludu Tswana z Botswany) nazwa perliczki to *kgaka*, co oznacza wysiłek w przetrwaniu. Wyrażenie "gehgaketsi" znaczy "biegnę z wysiłkiem jak perliczka".

Zaobserwowano też, że perlice jako pierwsze dostrzegały iż ziemia traci urodzajność, wędrując na inne tereny. Ludzie nauczyli się podążać za nimi, bo wiedzieli, że tam gdzie ptak znajduje pożywienie, oni będą mogli założyć uprawy. W królestwie Zulu podejmowano też próby krzyżowania perlic z domowymi kurami aby powstała rasa silna i odporna na suszę, jednak nie doczekano się spektakularnego potomstwa.

Perlice są czujne i okrzykami alarmują o niebezpieczeństwie. Korzystano z tego w dawnych czasach niczym z naturalnego alarmu. Gdy Europejczycy zagłębiali się w dżunglę, Afrykanie ostrzeżeni przez *inpangela* kryli się w głębi lasu. A trzeba przyznać, że odgłos przestraszonej perlicy brzmi jak upiorne trąbienie!

Święta perlica
W większości miejsc w Afryce perlice były uważane za święte i traktowano je jako obdarzone przez bogów specjalnymi mocami. Otóż wierzono, że potrafią one chronić kurczaki przed chorobami. Najciekawsze, że jest to prawda! Perlice bowiem jedzą nasiona i łodygi, ale w ich menu są też robaki, kleszcze, wieloszczety, pajęczaki i różne inne pasożyty powodujące choroby. Zatem faktycznie ich obecność w obejściu gwarantowała zdrowie drobiu, tyle, że działo się to nie dzięki czarom lecz codziennej ciężkiej pracy!

Najstarsze wizerunki tych ptaków zachowały się w Egipcie na ścianach piramidy Unisa w Sakkarze (ok. 2400 lat p.n.e.!). Starożytni Fenicjanie i Grecy czcili perlice, składając je w ofierze bóstwom.

Rzymianie sentymentu do perlic nie mieli i hodowali je na mięso. Tyle, że Imperium upadło, w Europie wszystkie ptaki zjedzono i na wiele stuleci o nich zapomniano. Dopiero portugalscy żeglarze w XVI wieku przywieźli je z Afryki Zachodniej do Europy gdzie zaczęto je z sukcesem hodować. W Polsce dawnych czasach nazywano te ptaki "kurą afrykańską".

Ciekawostki

- Te ptaki na wolności tworzą pary na całe życie a na wolności żyją do 12 lat.
- Bardzo trudno jest rozpoznać płeć po wyglądzie bo samce i samice są identyczne. Natomiast wydają inne odgłosy, zatem warto posłuchać, co mówią!
- Perlice (jak przystało na kuraki) większość czasu spędzają grzebiąc w ziemi w poszukiwaniu jedzenia, ale gdy poczują się zagrożone, podlatują na drzewa.
- Zagrożeniem na sawannie są pożary, perlice uciekając przed nimi potrafią przelecieć wiele kilometrów.
- Wśród ludu San rozbicie jaj perlicy (bez powodu) było uważane za wielki grzech, ściągający na całą rodzinę nieszczęście.
- Pisklęta wykluwają się po ok. 25 dniach. Gdy mają dwa tygodnie potrafią latać na krótkich dystansach.
- Jedna z teorii głosi, że nazwa popularnych na wschodnim wybrzeżu Afryki tkanin *kanga* pochodzi od perlic (w suahili nazywanych *khanga*) bo pierwsze wzory były małymi kropkami, przypominającymi upierzenie tych ptaków.
- Perlice i ich pióra są popularnym motywem zdobniczym. Znajdziemy je na pamiątkach w całej Afryce.
- Wzór na piórach perlic to po angielsku *polka-dots* (groszki). Wedle jednej z teorii termin *polka-dots* odnosi się do tańca polka i pochodzi z Polski :D

Perlica w przysłowiach:

- Kiedy gotujesz perliczkę, kuropatwa dostaje bólu głowy. (nigeryjskie)
- Gdy chcą zjeść sępa, nazywają go perlicą. (etiopskie) Znaczenie: ludzie racjonalizują swoje decyzje: gdy robią coś złego (jak zjedzenie sępa), zawsze znajdą na to jakieś wytłumaczenie.
- Jeśli sęp spełnia twe oczekiwania, perlice cię ominą. (Hausa, Afryka Zachodnia) Sęp jest uważany jako niebezpieczny i niemiły, perlica jako przyjemna i łagodna. Znaczenie: jeśli otaczasz się negatywnymi ludźmi, pozytywni cię ominą. Otaczaj się właściwymi osobami, jeśli chcesz osiągnąć coś dobrego w życiu.

Więcej inspirujących opowieści znajdziesz w mojej książce: Namibia. Przez pustynię i busz - do kupienia z autografem w sklepie www.namib.pl

Kupując w naszym sklepie wspierasz prowadzenie bloga AfrykAnka.pl oraz TravelNamibia.pl